

ПОВИШАВАНЕ НА ТОВАРОПОДЕМНОСТТА НА МНОГОВАЛОВО ПОДЕМНО УСТРОЙСТВО ЗА СПУСКАНЕ НА КОРАБИ НА ВОДА

Людмил Д. Попов
lucy6@abv.bg

*Висше транспортно училище „Тодор Каблешков”
София 1574, ул. „Гео Милев” №158,
БЪЛГАРИЯ*

Ключови думи : автоматизирано електрозадвигване, подежник, изравняване на товарите.

Резюме: Обект на изследването е вертикално подемно устройство за спускане на кораби на вода, работещо в “Русенска корабостроителница” АД – Русе. Анализирани са характеристиките на натоварванията на 12^{-ме} двигателя на устройството. Обоснована е целесъобразността от въвеждане на система за автоматично изравняване на товарите. Показани са възможностите за следващо от това изравняване повишаване на товароподемността, респективно производителността на съоръжението.

1. Описание на многоваловото подемно устройство. Анализ на характера на натоварванията.

В русенската корабостроителница задачата за построяване на по-големи кораби е решена успешно в края на 50-те години на миналия век след изграждането на корабоподемно съоръжение от вертикален тип, което да спуска корабите на вода. Същото е проектирано и произведено в заводи на бившата ГДР.

От предоставената документация и направения оглед стана ясно, че спускането става с галови вериги – 48 броя, задвижвани от 12 броя двудвигателни задвижвания по система за синхронно въртене (главни двигатели за постоянен ток тип GMB 11 с напрежение 440 V, ток 41A, мощност 15,6 kW, синхронизиращи асинхронни двигатели с фазов ротор тип ОДКп 7516 с напрежение 380 V, ток 29,7 A и мощност 14 kW. Синхронизацията става чрез свързване на роторните вериги на последните. Няма допълнителна автоматика, свързана с измерване на скорости, моменти и пр.

Всички конкретни данни са по документация на съоръжението [1].

По проект съоръжението е проектирано за товароподемност 1200 т. Теглото се уравнива от 12 броя противотежести G_t за всеки от 12^{-те} двигателя, като е спазено условието за еднакви стойности на неуравновесеното тегло G_n при двата естествени режима на издигане и спускане:

1.1. Спускане на пълна платформа:

$$G_n = G_k + G_p - G_t = 1200 + 600 - G_t = 1800 - G_t$$

1.2. Издигане на празна платформа (сменя се знакът на G_n) :

$$-G_n = G_p - G_t = 600 - G_t$$

От условието за постоянство на G_n следва уравнението:

$$(1) G_k + G_p - G_t = -(G_p - G_t), \text{от където следва:}$$

$$(2) G_t = 0,5 \cdot G_k + G_p = 0,5 \cdot 1200 + 600 = 1200 \text{ т., т.е. теглото на всяка от } 12^{\text{те}}$$

противотежести следва да е $\frac{1200}{12} = 100$ тона.

Направен бе експеримент с потапяне и издигане на празната платформа на КПС. Извършен е запис на токовете на $12^{\text{те}}$ двигателя. Получават се следните резултати:

А. Спускане на празна платформа. Задвижването работи в двигателен режим - издига неуравновесения товар от разликата между теглото на празната платформа и противотежестите:

$$(3) F = G_t - G_p = 1200 - 600 = 600 \text{ тона.}$$

Това е по-тежкият режим за двигателите, доколкото те трябва да покрият собствените си загуби и тези в предавката. Резултатите са дадени в таблица 1.

Таблица 1

Двиг. No	Ток А	R_L , Т	Коеф. на претов.	Двиг. No	Ток А	R_R , Т	Коеф. на претов.
1L	15	32	0,73	1R	10	21,2	0,49
2L	27	57	1,31	2R	20	42,5	0,57
3L	25	53	1,21	3R	33	70,2	1,6
4L	31	66	1,5	4R	22	46,8	1,06
5L	30	64	1,45	5R	14	29,8	0,68
6L	12	25	0,58	6R	8	17	0,38

Б. Издигане на празна платформа. В този случай двигателите противодействат в спирачен (генераторен) режим на спускащите се противотежести и са по-облекчени, доколкото загубите им “помагат” със задържащото си действие. Резултатите аналогично са дадени в таблица 2.

$$(4) I_{\text{ср}} = \frac{\sum I_i}{12} = 6,7 \text{ А}; K_{\text{ср}} = \frac{F}{\sum I_i} = 3,406 \frac{\text{т}}{\text{А}}.$$

Таблица 2

Двиг. No	Ток А	R_L , Т	Коеф. на претов.	Двиг. No	Ток А	R_R , Т	Коеф. на претов.
1L	5	17	0,75	1R	5	17	0,75
2L	8	27	1,2	2R	4,5	15,3	0,675
3L	10	34	1,5	3R	11	37,5	1,65
4L	9	30,6	1,35	4R	7,5	25,5	1,125
5L	6	20,4	0,9	5R	6	20,4	0,9
6L	4	13,6	0,6	6R	4	13,6	0,6

От анализа на таблиците става ясно, че независимо от много по-голямата равномерност на разпределение на товарите (платформата е празна, противотежестите са еднакви), съществува съществена неравномерност в натоварването. Обяснението е преди всичко в неидеалната коравина на платформата, още повече, че тя е секционирана през средата си на две половини със ставни връзки.

Най - натоварен и при двата режима е двигател 3R, чиито ток надвишава средния с 60 - 65 %. Очевидно именно зоната на неговите подтрегерни греди, където са захванати 5^{-ти} и 6^{-ти} трегери на платформата (веднага след 6^{-ти} трегер, между 6^{-ти} и 7^{-ми}, е

секциониращата става на двете половинки на платформата!), провисва най-много и съответно там са най-опънатите галови вериги.

Значителната разлика в средните токове при двата режима следва да се търси във факта, че при спускането на празната платформа двигателите работят в двигателен режим, а при издигане - в спиращен. Разликата идва от промяната на мястото на к.п.д. η в уравненията на механичната и електрическа мощност : от числителя - в знаменателя.

Всъщност отношението на двата средни тока е равно на η^2 . Оттук лесно може да се определи к.п.д.: $\eta^2 = \frac{6,7}{20,58} = 0,325$; $\eta = 0,57$. Тази осреднена стойност е доста по-ниска от номиналната (0,79). Това се дължи на нарастването на η с доближаването до номиналния товар. Естествено, при по-малките натоварвания к.п.д. ще е доста по-нисък.

2. Товароносимост на КПС.

Тук се коментират възможностите за безпроблемно спускане на по-тежки от проектните (1200 тона) кораби : 1500 - 1800 тона.

Пределната мощност на двигателите при спускане на кораб (те ще работят в генераторен режим, ако корабът е по-тежък от 600 тона) може да се изрази като :

$$(5) P_{max} = U_H \cdot I_H = \frac{440 \cdot 41}{1000} = 18,04 \text{ kW}$$

Ако се въведе коефициент на неравномерност K_H , отчитащ неравномерното разпределение на товара на отделните двигатели, изискването да няма претоварване в никой от двигателите се свежда до условието токът на най-натоварения двигател да не надхвърля номиналната стойност 41 А:

$$(6) I_{max} = I_H = 41 = K_H \cdot I_{cp}$$

където I_{cp} е средният ток при напълно изравнено натоварване. Същият може да бъде определен, като неуравновесеният товар се раздели на броя на двигателите. Тогава от баланса на мощностите следва :

$$(7) \frac{G_H \cdot V \cdot \eta}{12} = U_H \cdot I_{cp}$$

откъдето средният ток може да бъде определен за всяко тегло на кораб, като се изрази стойността на неуравновесения товар (теглото на кораба плюс платформата минус теглото на противотежестите) :

$$(8) G_H = G_K + G_P - G_T = G_K - 600$$

От (7) и (8) следва :

$$(9) \frac{(G_K - 600) \cdot V \cdot \eta}{12} = U_H \cdot I_{cp}$$

откъдето еднозначно се определя като функция на теглото на кораба средният ток I_{cp} и допустимият коефициент на неравномерност за най-натоварения двигател:

$$(10) K_H = \frac{I_H}{I_{cp}} = \frac{41}{I_{cp}}$$

От баланса на мощностите се получава специфичен среден ток за един тон неуравновесен товар както следва:

- $0,0245 \frac{\text{A}}{\text{T}}$ при спускане на кораб (спиращен режим);

- $0,0392 \frac{\text{A}}{\text{T}}$ при издигане на кораб (двигателен режим).

Ако се раздели номиналният ток на двигателя на тези коефициенти, след добавяне и на разликата между теглата на противотежестите и на платформата (600 тона), ще се получат теоретичните пределни тегла на кораба при спускане и издигане.

При напълно изравнени товари за $I_{cp} = I_H = 41 \text{ A}$ от уравнение (9) се получава:

$G_{max \text{ сп.}} = 2153,47 \text{ тона}$ (спускане);

$G_{max \text{ изд.}} = 1525,93 \text{ тона}$ (издигане).

При съществуващите реални условия (коравина на платформата, разпределение на товара и пр.), трудно може да се очаква коефициент на неравномерност по-малък от 1,6 - 2, на който съответства съответно намален среден ток. Ако приемем средно коефициент 1.8, следва:

$$G_{\max \text{ сп.}} = 1463,04 \text{ тона (спускане);}$$

$$G_{\max \text{ изд.}} = 1114,41 \text{ тона (издигане).}$$

Ако приемем, че е внедрена система за изравняване на товарите (вж. по-долу), осигуряваща коефициент на неравномерност не по-голям от 1,2 се получава:

$$G_{\max \text{ сп.}} = 1894,56 \text{ тона (спускане);}$$

$$G_{\max \text{ изд.}} = 1371,61 \text{ тона (издигане).}$$

По изложената по-горе методика за различни тегла на кораба се получават следните данни за допустимия коефициент на неравномерност - таблица 3.

Таблица 3

Тегло на кораба, Т	Среден ток, А	Допустим коефициент на неравномерност K_H
1200	16,87	2,43
1300	19,71	2,08
1400	22,53	1,82
1500	25,47	1,61
1600	28,28	1,45
1700	31,06	1,32
1800	33,88	1,21
1900	36,61	1,12
2000	39,42	1,04

Прави впечатление нелинейността на изменение на K_H , докато $I_{\text{ср}}$ се изменя по почти линеен закон с нарастването на теглото на кораба. Независимо от това, за междинни стойности на теглото и двата параметъра могат да се получават чрез линейна интерполация.

Следователно, колкото по-голямо е теглото на спускания кораб, толкова по-равномерно то трябва да бъде разпределено върху 12^{-те} греди на платформата. Осигуряването на това изискване налага засега по-тежките кораби да бъдат спуснати по възможност “празни”, т.е. без концентрирани тежести (двигатели, дизелгенератори и пр. тежки агрегати), като същите бъдат качвани на кораба след като той е вече на вода. Това съществено удължава времето за завършване на кораба.

Очевидни са преимуществата на изравняването на товарите на подемните двигатели.

ЛИТЕРАТУРА

- [1.] Документация на вертикално корабоподемно устройство – архив на “Русенска корабостроителница” АД – Русе